

Síðsøga

Óli Jacobsen

Meslingarnir: 2. partur

STRÍÐ UM LÍV OG DEYÐ

Grindin í Gøtu 27. november 1937 kom at merkjast um stóran part av landinum. Nógv blivu sjúk og mong doyðu.

Javnaldurin, Sigfríður Joensen, hevði eina grein um grindir í Gøtu í Dimmalætting í 1995. Hann nevnið eisini eina aðra minniliga grind í 1800 talinum, sum var kallað “tann stóra ódnarveðursgrindin”. Tað kom ódnarveður av landsynningi, og stórir partur av grindini fløddi út aftur.

Um seinastu grindina undan meslinga-grindini varð sagt, at ein kona í Norðoyggjum hevði spátt, at eingin grind skuldi koma aftur á Gøtu í 50 ár vegna ónøgd um grindapartarnar.

Hetta kom eisini at passa. Eisini sigur ein kelda, at hetta grindaloysið hevði gjørt, at tað ikki vóru valdir grindaformenn í mong ár. Men so merkiligt var tað, Poul á Rætta varð valdur til grindaformann dagin fyri grindina í 1935.

Tað kann vera eitt ískoyti til søguna um Kjølbro, at tað var hansara rutuskip Britons Pride, sum fann grindina á Gøtuvík. Pride sigldi nevnliga tvær ferðir um vikuna millum Klaksvík og Norðragøtu.

Sorgarleikur í Jákupsstovu

Tey í Jákupsstovu í Norðragøtu komu at merkja hesar meslingar av álvara. Anna og Olea, systir hennara, fingi meslingar ógvuliga ringar. Tær vóru tá 20 og 22 ára gamlar. Anna hóraði við neyð og deyð undan, meðan Olea doyði. Ein triðja systir, Tomasía, sum tá var 18 ár, gjørdist eisini sjúk. Men hjá henni gjørdist sjúkan ikki so hættislig.

Anna mintist væl hendan vanlukkudagin 27. november í 1935. Hon hevði ætlað sær at fara at skjóta harur saman við systkinabørnunum Jógvan Martin og Marsannu á Kletti, sum búðu í grannalagnum. Men mamman helt ikki, at hetta var nakað fyri konufólk at fáast við, so tær slerdu av. Men sama morgun eru grinda-boð, og tá varð alt við haruskjótingini gloymt.

Ein rúgva av fólki ymsa staðni frá kom til bygdina í sambandi við grindina, so líkindini fyri, at ein smitta kundi breiða seg, var av teimum bestu, tí meslingar gingi ymsa staðni í landinum. Menn eru tiskil komnir til Gøtu við smittuni.

Olea arbeiði í “pakkhúsinum”, tí gamla handlinum í Norðragøtu, sum Tummas Jakku á Geilabø átti. Anna varð boðsend at hjálpa til,

Nógvir bátar vóru í grindini

tí so nógv var at gera vegna alt fólkið, sum var komið í bygdina. Tí hava tær verið serliga út-settar.

Tær báðar løgðust sjúkar leygarmorgunin tann 7. desember. Fyrst fingi tær fepur, sum fall aftur sunnumorgunin, tá tær vóru mest-sum fepurfriar. Men út á dagin fer fepurin at økjast í stórum. Anna mintist, hvussu hon merki, at fepurin reykt upp, og kom heilt upp á 41,3, meðan Olea fekk enn meiri fepur og kom upp á heili 41,7 stig. Hósdagin eftir, 12. desember, doyði Olea, og foreldrini fingi at vita frá læknanum, at Anna fór ikki at klára náttina. Fyri at verja Onnu mátti hon heldur ikki fáa at vita, at systirin var deyð. Tá ið Olea fór til gravar varð tiskil ikki ringt við kirkjuklokkuni fyri at Anna ikki skuldi fáa varhugan av, hvør ið mundi fara til gravar. Tey búðu beint við kirkjuna.

Tað, sum ráddi um, var at skýggja og at sleppa sær undan smittuvanda. Foreldrini Óla Jakup og Fredrikka fóru í karantenu inni í Kongsbø. Har búði Jógvan, beiggj Óla Jakup. Tey kundu ikki fylgja dóttirini til gravar, men máttu standa í vindeyganum og hyggja. Hetta var serliga hart fyri mammuna, men systrarnar høvdu biðið tey fara.

Tey høvdu alla grund til at ræðast meslingarnar. Fredrikka hevði í 1916 mist tvey systkin av hesi sjúku, sum greitt frá í fyrri partinum.

Olea var trúlovað við Grækari Hansen, sum seinni gjørdist kendur skipari. Grækari hevði, saman við húsfólkinum, passað gentu sína alla sjúkrareguna.

Men hvussu var og ikki, Anna batnaði nú, og fyri hvønn dag sum gekk, gjørdist hon birgari. Hon byrjar nú at fregnast, hvussu systurin hevur tað, og veit ikki, at hon longu er grivin. Tá mátti hon sjálvandi fáa alt at vita.

Grækari, sum var forlovaður við Oleu, legði nú ástir saman við hinari systirini, Onnu. Tey giftust og høvdu eitt langt liv saman. Anna er kelda til hendan partin av søguni.

Tað kann verða nevnt, at systir Onnu, Lisa, giftist í Danmark við Peter Jensen. Nakað eftir meslingagrindina doyði Lisa. Hjá Petur var sum hjá Grækari. Hann giftist við systir Lisu, Tomasía, sum doyði fyri kortum fleiri og 90 ára gomul.

Eg plagdi at vitja Onnu, sum búði inni hjá dóttirini Oleu, uppkallað eftir mostrini, og manni hennara Áslak hjá Sámali Petur í Køkinum. Minnist hugnan har í húsinum. Møðgurnar báðar vóru framúr skilagóðar. Var spurn-

ingur um gamlar dagar í Gøtu, kundi Anna altíð svara honum.

Anna gjørdist 92 ár, men Olea doyði knappliga stutt eftir mammuni. Hon var fyrst í 70-unum. Tær vóru megnarkvinnur, sum eg minnst við virðing.

600 gradir á Geilabø

Tá ið tað stóð uppá tað ringasta við meslingunum varð sagt, at á Geilabø vóru tey so sjúk, at har vóru 600 gradir. Um hetta mundið, búðu eini 17 fólk hjá Tummas Jakku og Magdalenu á Geilabø, og høvdu 15 teirra meslingar í senn, so mundi hetta ikki verða langt av leið. Ragna, dóttir Magdalenu og Tummas Jakku, sum tá var sjei ára gomul, minnst væl, at hon hesa tíðina var “sjúkrasystir”, tí hon var longu frísk, tá øll hini løgðust. Fyri at klára dagin kom ein kona úr Fuglafirði, Hansina í Køk, út at halda hús, og so gekk Ragna henni til handa, bar teimum sjúku mat, tømdu náttpottar og annað, sum mátti gerast.

Kundu vænta trý lík

Ein, sum minnst hesar meslingar, er 93 ára gamla Petra Arge í Havn, ættað úr Syðrugøtu. Heima hjá teimum løgðust øll og fleiri teirra gjørdust sera ring. Serliga vóru Suffia, mamma Petru, og beiggjarnir Pól og Ólavur illa fyri. Tá ið ringast stóð til, fekk Jóan Elias, pápin, at vita, at hann kundi rokna við trimum líkum dagin eftir. So galið gekk kortini ikki, og tey komu øll undan tá.

So nógv lógu sjúk, at tað kom ein sjúkrasystir til Gøtu at hjálpa teimum sjúku. Hon mátti fortelja fólki, at tey máttu ikki leggja dýnur í fleirtali oman á sjúklingarnar. Fólk hildu tá hetta vera grøðing. Men tað gjørdi bert ilt verri.

Heimaráðini

Gomul heimarád vóru, at tey sum høvdu verið í samband við fólk, sum høvdu meslingar, skuldu vera úti undir opnum himli og í frískari luft minst 20 minuttir, fyri ikki at bera smittuna við sær til næsta hús. Henda regla varð eisini nýtt í Gøtu, men onkuntíð kiksaði tað, sum hesin tilburður er dømi um.

Ein maður við Gøtugjógv hevði verið og vitj-